

Razılaşdırılıb:

Azərbaycan Respublikası
Mərkəzi Bankının
Baş direktoru

Ziya Əliyev

İmza:

Tarix: 31 avqust 2023-cü il

Təsdiq edilmişdir:

“Xalq Sığorta” ASC-nin
İdarə Heyətinin Sədri

R.A. Nəliyev

İmza:

Tarix: 28 avqust 2023-cü il

FƏRDİ QƏZA SİĞORTASININ QAYDALARI

Bakı 2023

ÜMUMİ MÜDDƏALAR

Bu Qaydalar Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsi, "Sığorta fəaliyyəti haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu və digər normativ-hüquqi aktlara uyğun olaraq hazırlanmışdır. Bu Qaydalarla müəyyən olan sığorta növü fərdi qəza sığortası sinfinə aiddir.

1. SIĞORTA PREDMETİ VƏ SIĞORTA TƏMİNATININ ƏHATƏ DAİRƏSİ

1.1. Bu Qaydalara əsasən sığorta predmeti Sığorta olunanların həyatı, sağlamlığı və əmək qabiliyyəti ilə əlaqədar əmlak mənafehidir.

1.2. Fərdi qəza sığortası üzrə sığortaçı bu şərtlər daxilində sığorta olunanın sığorta müddəti ərzində məruz qalacağı bədbəxt hadisələrin nəticələrinə qarşı təminat verir.

1.3. Bu sığorta növündə bədbəxt hadisə dedikdə, sığorta olunanın iradəsindən asılı olmayan onun həyatına və sağlamlığına zərər vuran qəfil, öncədən görünməyən və təsadüfi hadisə başa düşülür.

2. SIĞORTA SİNİFİ

2.1. Sığorta obyektinə görə şəxsi sığortaya aid olan aşağıdakı sinifdir:

2.1.1. sığorta olunan bədbəxt hadisə nəticəsində öldükdə, əmək qabiliyyətini tam və ya qismən itirdikdə müqavilədə müəyyən edilən məbləğdə, həmçinin sığorta olunanın əlavə xərclərinin əvəzinin tam və ya qismən ödənilməsi miqdarında sığorta ödənişinin həyata keçirilməsini nəzərdə tutan fərdi qəza sığortasıdır.

SIĞORTANIN ƏRAZİSİ

Sığorta, sığorta şəhadətnaməsində başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, Azərbaycan Respublikası ərazisində qüvvədədir.

3. SIĞORTA TƏMİNATININ NÖVLƏRİ

3.1. Bədbəxt hadisə nəticəsində Sığorta olunan öldükdə.

3.2. Bədbəxt hadisə nəticəsində əmək qabiliyyətinin daimi itirilməsi.

3.3. Bədbəxt hadisə nəticəsində əmək qabiliyyətinin qismən itirilməsi.

3.4. Bədbəxt hadisə nəticəsində əmək qabiliyyətinin müvəqqəti itirilməsi.

3.5. Sığorta müqaviləsində tərəflərin razılaşmasına əsasən yuxarıda qeyd olunan təminatlardan biri və ya bir neçəsi üzrə təminat verilə bilər.

4. SIĞORTA TƏMİNATINA DAXİL OLMAYAN ZƏRƏR (İSTİSNALAR)

4.1. Sığorta təminatı aşağıdakıların nəticəsində baş verən fərdi qəzaları əhatə etmir:

4.1.1. sığortalının və/və ya sığorta olunanın və/və ya faydalanan şəxsin qərəzli hərəkətləri;

4.1.2. nüvə partlayışının təsiri, radiasiya və radioaktiv şüalanma;

4.1.3. sığorta olunanın xidməti vəzifəsinin icrası ilə bağlı olmayan hərbi əməliyyatlar, manevrlər və ya digər hərbi tədbirlər;

4.1.4. vətəndaş müharibəsi, hər cür xalq iğtişaşları və ya tətilər;

4.1.5. sığortalanmış şəxsin alkoqollu, narkotik və ya toksik sərxoşluğu, o cümlədən belə sərxoş vəziyyətdə nəqliyyat vasitəsini idarə etməsi və həmçinin nəqliyyat vasitəsini belə sərxoş vəziyyətdə olan şəxsə və ya uyğun kateqoriyalı nəqliyyat vasitəsini idarə etmək hüququ olmayan şəxsə idarə etmək üçün verməsi;

4.1.6. idarə edilməsi üçün xüsusi icazə tələb olunan nəqliyyat vasitəsinin belə icazə olmadan sığorta olunan tərəfindən idarə edilməsi;

4.1.7. sığorta olunanın cinayət törətməsi;

4.1.8. sığorta olunanın intihar etməsi və ya buna cəhd göstərməsi;

- 4.1.9. psixi və ya ağır əsəb pozuntuları;
- 4.1.10. sui-qəsd və ya sui-qəsdə cəhd;
- 4.1.11. insan həyatını xilas etmək məqsədi ilə edildiyi hallar istisna olmaqla, bilərəkdən özünü xüsusi təhlükə altına atma;
- 4.1.12. sığorta şəhadətnaməsində başqa hal nəzərdə tutulmamışdırsa, zəlzələ, sel, vulkan püskürməsi və torpaq sürüşməsi;
- 4.1.13. bütün növ xəstəliklər və onların nəticələri;
- 4.1.14. sığorta təminatına daxil olan qəzanın tələb etmədiyi təqdirdə, aparılan cərrahiyyə əməliyyatları və müxtəlif növ şüaların qəbulu;
- 4.1.15. sığortalanmış şəxsin sığorta hadisəsinin əlamətlərini daşıyan hadisə ilə birbaşa əlaqəsi olan qanunsuz hərəkətləri.

5. BƏDBƏXT HADISƏ

Bu sığorta növündə bədbəxt hadisə dedikdə, sığorta olunanın iradəsindən asılı olmayan onun həyatına və sağlamlığına zərər vuran qəfil, öncədən görünməyən və təsadüfi hadisə başa düşülür.

6. ƏLAVƏ SIĞORTA HAQQI MÜQABİLİNDƏ SIĞORTA TƏMİNATINA DAXİL EDİLƏN ZƏRƏR

- 6.1. Motosiklet və motorlu velosiped sürmək və onlara minmək.
- 6.2. Açıq dənizdə balıqçılıq, balıq ovu, qaban və digər vəhşi heyvanların ovlanması və dağ yüksəkliklərində ovçuluq.
- 6.3. Alpinizm, qar və ya buz üzərində idman oyunları (xizək idmanı, xokkey və bobsley kimi), maneəli cıdır yarışları, solo, reqbi, qılınç oynatma, təkbətək döyüş, boks, basketbol, futbol və yelkənli qayıq yarışları, ağırlıqqaldırma və peşəkar idman növləri.
- 6.4. Bütün növ idman müsabiqələri, sürət yarışları.
- 6.5. Sərnişin kimi uçmaq halı istisna olmaqla, havada bütün növ uçuşlar və həmçinin təlim uçuşları.
- 6.6. Azərbaycan Respublikası sərhədlərindən kənarda baş verən bədbəxt hadisələr.

7. SIĞORTA TƏMİNATININ NÖVLƏRİ VƏ ÖDƏNİŞLƏRİN HƏCMI

7.1. Sığorta ödənişinin həcmi fərdi qəza hadisəsi nəticəsində alınan xəsarətin ağırlığından asılı olmaqla sığorta məbləğinin aşağıdakı faizlərini təşkil edir:

7.1.1. Ölüm halında – 100 %;

Sığortalı, sığorta hadisəsinin baş verməsi nəticəsində dərhal və ya hadisə baş verən tarixindən etibarən bir il ərzində həmin hadisədən aldığı zədədən vəfat edərsə, sığorta məbləği sığorta şəhadətnaməsində göstərilən sığortadan faydalanan, sığortadan faydalanan yoxdursa, sığortalının qanuni varislərinə ödənilir. Sığortalı sığortadan faydalananı yazılı ərizəsi ilə təyin edir və ya bu şəxs sığorta şəhadətnaməsində göstərilir. Əks halda faydalanan şəxs Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinə əsasən müəyyən olunur.

7.2. Bədbəxt hadisə nəticəsində əmək qabiliyyətinin daimi itirilməsi:

Əmək qabiliyyətinin daimi itirilməsi dedikdə, Sığorta olunan şəxsin hər hansı peşəkar və ya işgüzar fəaliyyətlə məşğul olmasına tam mane olan və 12 ay davam edən və bu müddətin bitməsindən sonra bərpa olunması mümkün olmayan əmək qabiliyyətinin itirilməsi başa düşülür. Sığortalı, sığorta şəhadətnaməsi ilə təminat verilən hadisənin baş verdiyi anda və ya hadisənin baş vermə tarixindən etibarən bir il ərzində həmin hadisədən aldığı zədədən ömürlük əlil olarsa, ömürlük əlil olmaya görə verilən sığorta məbləği tibbi müalicənin başa çatmasından və ömürlük əlil olmanın qəti olaraq təsdiq edilməsindən sonra ödəniş cədvəlində göstərilən nisbətlərə uyğun olaraq sığortalıya ödənilir. Ödəniş cədvəlində göstərilməyən xəsarətlər, yüngül xəsarət olsa belə, əhəmiyyət dərəcələrinə görə cədvəldə göstərilən nisbətlərə uyğun olaraq müəyyən edilir. Ömürlük əlil olmanın nisbətləri müəyyən edilərkən sığortalının ixtisas və sənəti (peşəsi) nəzərə alınmır. Bədənin bir üzvünün və ya üzvün bir hissəsinin itirilməsi dedikdə, həmin üzvün

və ya üzvün bir hissəsinin heç bir iş görə bilməməsi və tamamilə istifadəsiz hala düşməsi başa düşülür. Hadisə baş verməmişdən əvvəl də heç bir iş görə bilməyən və istifadəsiz halda olan bədən üzvünün və ya üzvün bir hissəsinin itirilməsinə görə sığorta ödənişi verilmir. Hadisə baş verməmişdən əvvəl qismən əlil olmuş bədən üzvünün və ya üzvün bir hissəsinin əlillik nisbəti hadisə nəticəsində artarsa, sığorta ödənişi hadisədən əvvəlki nisbət ilə hadisədən sonrakı nisbət arasındakı fərqə əsasən hesablanır. Eyni bir hadisə nəticəsində bədənin müxtəlif üzvlərində və ya müxtəlif üzvlərin hissələrində əmələ gələn əlilliyə görə ayrı-ayrılıqda hesablanan ödənişlərin ümumi məbləği sığorta şəhadətnaməsində göstərilən sığorta məbləğindən çox ola bilməz. Əgər bədbəxt hadisənin nəticələri sığorta olunmuş şəxsin həmin hadisənin baş verməsindən əvvəl mövcud olmuş hər hansı vəziyyəti və ya fiziki çatışmazlıqları səbəbindən ağırlaşarsa, həmin nəticələrə münasibətdə bu sığorta ilə həyata keçiriləcək ödəniş məbləği, belə ağırlaşmanın olmadığı hal üçün ödənilməli olan ağlabatan məbləğə bərabər olur. Bu sığortanın əhatə etdiyi bir və ya bir neçə fərdi qəzaya münasibətdə şəhadətnamə üzrə bir Sığortalanmış şəxs üçün ödənilən məbləğ bir şəxs üçün müəyyən edilmiş ümumi sığorta məbləğini aşmır.

Bölmə A

Sığorta hadisəsi nəticəsində orqanizmin funksiyalarının pozulması hallarında sığorta ödənişi sığorta məbləğinin aşağıdakı faizlərini təşkil edir:

1. İnsanın həyat fəaliyyəti kateqoriyalarının hər hansı birinin və ya bir neçəsinin 81-100 faiz pozulmasına görə - 80 faiz;
2. İnsanın həyat fəaliyyəti kateqoriyalarının hər hansı birinin və ya bir neçəsinin 61-80 faiz pozulmasına görə - 60 faiz;
3. İnsanın həyat fəaliyyəti kateqoriyalarının hər hansı birinin və ya bir neçəsinin 31-60 faiz pozulmasına görə - 40 faiz;

Bölmə B

Bədbəxt hadisə nəticəsində əmək qabiliyyətinin daimi olaraq qismən itirilməsi halında aşağıda qeyd olunmuş ödəniş cədvəlinə əsasən:

SİĞORTA TƏMİNATININ NÖVLƏRİ ÜZRƏ ÖDƏNİŞ CƏDVƏLİ

Ölüm, Bədən xəsarətləri və Əlillik	Sığorta məbləğindən %-lə ödəniş
Ölüm	100 %
Hər iki gözdə görmə qabiliyyətinin itirilməsi	100 %
Tam ruhi pozğunluq	100 %
Hər iki biləyin və ya hər iki əlin itirilməsi	100 %
Travma nəticəsində hər iki qulağın tam karlığı	100 %
Aşağı çənənin tam çıxarılması	100 %
Nitqin tam itirilməsi	100 %
Bir əlin (dirsəkdən biləyə qədər) və bir ayağın tam itirilməsi	100 %
Bir əlin (dirsəkdən biləyə qədər) və bir pəncənin tam itirilməsi	100 %
Bir biləyin və bir pəncənin tam itirilməsi	100 %
Bir biləyin və bir ayağın tam itirilməsi	100 %
Hər iki ayağın tam itirilməsi	100 %
Hər iki pəncənin tam itirilməsi	100 %
Sümüyün bütün qalınlığı üzrə kəllə sümüyünün zədəsi:	
- səthi 6 sm ² -dən çox	40 %
- səthi 3-dən 6 sm ² -dək	20 %
- səthi 3-sm ² -dən az	10 %

Aşağı cənənin və ya yuxarı çənə sümüyünün yarısının çıxarılması	40 %	
Bir gözün tam itirilməsi	40 %	
Bir qulağın tam karlığı	30 %	
	SAĞ	SOL
Bir əlin və ya bir biləyin itirilməsi	60 %	50 %
Əl sümüyünün əhəmiyyətli dərəcədə zədəsi (dirsəkdən biləyə qədər) (aşkar və ya sağalmaz zədə)	50 %	40 %
Yuxarı ətrafın tam iflici (sinirlərin sağalmaz zədəsi)	65 %	55 %
Qurşaq sinirinin tam iflici	20 %	15 %
Çiyinin ankilozu	40 %	30 %
Əlverişli mövqedə dirsəyin ankilozu (düz bucaq altında 15 dərəcə)	25 %	20 %
Əlverişsiz mövqedə dirsəyin ankilozu	40 %	35 %
Bazu önün iki sümüyünün sümük maddəsinin əhəmiyyətli dərəcədə itirilməsi (aşkar və sağalmaz xəsarət)	40 %	30 %
Məkrəzi sinirin tam iflici	45 %	35 %
Mil sinirinin tam iflici	40 %	35 %
Bazu önünün mil sinirinin tam iflici	30 %	25 %
Əlin mil sinirinin tam iflici	20 %	15 %
Dirsek sinirinin tam iflici	30 %	25 %
Əlverişli mövqedə biləyin ankilozu (düz və ovuc aşağı)	20 %	15 %
Əlverişsiz mövqedə biləyin ankilozu (bükülmə və ya dartılma və ya ovuc yuxarı)	30 %	25 %
Baş barmağın tam itirilməsi	20 %	15 %
Baş barmağın qismən itirilməsi (dırnaq sümüyünün)	10 %	5%
Baş barmağın tam ankilozu	20 %	15 %
Şəhadət barmağının tam amputasiyası	15 %	10 %
Şəhadət barmağının iki falanqasının tam itirilməsi	10 %	8 %
Şəhadət barmağının dırnaq falanqasının tam itirilməsi	5 %	3 %
Baş və şəhadət barmaqlarının eyni zamanda amputasiyası	35 %	25 %
Baş və şəhadət barmağından başqa digər bir barmağın itirilməsi	25 %	20 %
Baş və şəhadət barmağından başqa digər iki barmağın itirilməsi	12 %	8 %
Baş və şəhadət barmaqlarından başqa digər üç barmağın itirilməsi	20 %	15 %
Baş barmaq da daxil olmaqla dörd barmağın itirilməsi	45 %	40 %
Baş barmaq istisna olmaqla dörd barmağın itirilməsi	40 %	35 %
Orta barmağın itirilməsi	10 %	8 %
Baş, şəhadət və orta barmaqlar istisna olmaqla bir barmağın tam itirilməsi	7 %	3 %
Budun tam itirilməsi (yuxarı hissəsinin)	60 %	
Budun (aşağı hissəsinin) və ayağın tam itirilməsi	50 %	
Pəncənin tam itirilməsi (tibial-ayaq dırnağının ekzartikulyasiyası)	45 %	
Pəncənin qismən itirilməsi (topuqaltı-sümük ekzartikulyasiyası)	40 %	
Pəncənin qismən itirilməsi (orta ayaq dırnağının ekzartikulyasiyası)	35 %	
Pəncənin qismən itirilməsi (ayaq dırnağının arxası-ayaq dırnağının ekzartikulyasiyası)	30 %	

Aşağı ətrafların tam iflici (sağalmaz sinir zədəsi)	60 %
Xarici dizaltı oturaq sinirinin tam iflici	30 %
Daxili dizaltı oturaq sinirinin tam iflici	20 %
İki sinirin tam iflici (xarici və daxili dizaltı oturaq sinirləri)	40 %
Budun yan hissəsinin ankilozu	40 %
Dizin ankilozu	20 %
Budun yan hissəsindən və ya hər iki ayağın sümüklərinin sümük maddələrinin itirilməsi (sağalmaz vəziyyəti)	60 %
Fraqmentlərin əhəmiyyətli dərəcədə ayrılması və ayağın dartılması zamanı hərəkətin əhəmiyyətli dərəcədə çətinləşməsi ilə dizüstü kasalığın sümük maddəsinin itirilməsi	40 %
Hərəkəti saxlamaqla dizüstü kasalığın sümük maddəsinin itirilməsi	20 %
Aşağı ətrafın ən azı 5 sm qısaldılması	30 %
Aşağı ətrafın 3 sm-dən 5 sm-dək qısaldılması	20 %
Aşağı ətrafın 1 sm-dən 3 sm-dək qısaldılması	10 %
Ayağın bütün barmaqlarının amputasiyası	25 %
Baş barmaq da daxil olmaqla ayağın dörd barmağının amputasiyası	20 %
Ayağın dörd barmağının tam itirilməsi	10 %
Ayağın baş barmağının tam itirilməsi	10 %
Pəncənin iki barmağının tam itirilməsi	5 %
Baş barmaqdan başqa ayağın bir barmağının amputasiyası	3 %

7.2.1. Bədbəxt hadisə nəticəsində əmək qabiliyyətinin daimi olaraq tam itirilməsi halında – 100%

7.3. Əmək qabiliyyətinin müvəqqəti itirilməsi (sığorta müqaviləsində qeyd edilərsə təminat verilir)

Əmək qabiliyyətinin müvəqqəti tam itirilməsi zamanı sığorta olunmuş şəxsə 12-ci gündən (11 günün bitməsindən sonra) başlayaraq, ümumi sığorta məbləğinin 0,27%-i həcmində gündəlik kompensasiya ödəniləcəkdir. Ümumi əmək qabiliyyətinin müvəqqəti itirilməsi zamanı verilən sığorta ödənişinin ümumi həcmi müvafiq sığorta məbləğinin 35%-dən artıq ola bilməz. Sığortalının iş qabiliyyətinə qismən malik olduğu və ya iş qabiliyyətinin qismən bərpa edildiyi hallarda, həmin tarixdən etibarən gündəlik ödəniş məbləği 50% azaldılır.

7.4. Bir neçə xəsarət üzrə ödəniş

7.4.1. Bir bədbəxt hadisə nəticəsində eyni vaxtda bir neçə bədən xəsarəti alınarsa, sığorta ödənişinin həcmi hər xəsarət üçün nəzərdə tutulmuş sığorta ödənişi hissələrinin cəmləşdirilməsi yolu ilə müəyyən olunur.

7.4.2. Bir və ya bir neçə bədbəxt hadisə nəticəsində bədən bir neçə ayrı hissəsinin (bilək, əl, pəncə, ayaq) aldığı xəsarətə münasibətdə ödənişin ümumi məbləği bədən bütün hissələrindən istifadə imkanlarının itirilməsi və ya fiziki olaraq itirilməsi zamanı verilən sığorta ödənişi məbləğini aşma bilməz. Sığorta hadisəsi nəticəsində eyni zamanda həm ölüm, həm də ömürlük əlil olmağa görə ödəniş verilmir. Ancaq ömürlük əlillik təminatı almış sığortalı, hadisənin baş verdiyi tarixdən etibarən bir il ərzində həmin hadisə nəticəsində vəfat edərsə, sığortalıya ömürlük əlil olmağa görə verilmiş ödəniş ilə ölüm təminatı ödənişi arasındakı fərq onun hüquqi varislərinə ödənilir. Əmək qabiliyyətinin müvəqqəti itirilməsinə görə verilən ödəniş və müalicə xərcləri ölüm və ya ömürlük əlilliyə görə verilən ödənişdən çıxılmaz.

7.4.3. Əgər sığorta müqaviləsində qeyd edilərsə, sığorta hadisəsi nəticəsində əlilliklə nəticələnməyən bədən xəsarətlərinə görə təminat verilir. Bədən xəsarəti nəticəsində sonradan əlillik əldə olunarsa faydalanan şəxsə, əlilliyə görə müəyyən edilmiş sığorta ödənişinin məbləği ilə əvvəl bədən xəsarətinə görə ödənilmiş sığorta ödənişi məbləği arasındakı fərq ödənilir.

7.5. Tibbi xərclər

Bu tibbi xərclər üçün sığortalı başqa sığorta üzrə ödəniş almaq hüququna malikdirsə, sığortaçı burada göstərilən hədlərə müvafiq olaraq yalnız belə ödəniş məbləği ilə ümumi tibbi xərclər arasındakı fərqə görə məsuliyyət daşıyır. Əgər tibbi xərclər sığorta təminatına daxil edilmişdirsə, şəhadətnamədə ayrıca göstərilməklə, sığortaçı hadisənin baş verdiyi tarixdən etibarən bir il ərzində müəyyən edilmiş həkim haqqı ilə dərman, radioqrafiya, vanna, massaj, xəstəxana və digər müalicə xərclərini (nəqliyyat xərcləri istisna olmaqla) sığorta şəhadətnaməsində bu təminat üçün başqa məbləğ göstərilməyibsə, sığorta məbləğinin 10%-i həddində ödəyir. Qəza nəticəsində təbii və ya süni dişlərə dəyən xəsarətin aradan qaldırılması üçün çəkilən protez xərclərinə görə verilən sığorta ödənişi tibbi xərclər məbləğinin 10%-dən çox ola bilməz. Tibbi xərclər üçün sığortalının işlədiyi müəssisə və ya qanunvericiliyə əsasən müəyyən edilmiş icbari sığortaya əsasən verilən bütün ödənişlər sığortaçının ödəyəcəyi ödənişdən çıxılır. Tibbi xərclərin müxtəlif sığortaçılar tərəfindən ödənilməsi hallarında bu xərclər həmin sığortaçılar arasında onların təminat nisbətinə uyğun olaraq bölüşdürülür.

8. SİĞORTA MÜQAVİLƏSİ

8.1. Sığorta müqaviləsinin bağlanması

8.1.1. Sığorta müqaviləsi sığortalının yazılı ərizəsi əsasında bağlanır. Ərizə sığorta müqaviləsinin ayrılmaz tərkib hissəsi və əsasını təşkil edir.

8.1.2. Sığorta müqaviləsi bağlanarkən, sığortalı riskin dərəcəsinin müəyyən edilməsi üçün, əhəmiyyətli və ona məlum olan bütün hallar haqqında sığortaçıya məlumat verməlidir. Sığortalının ərizə formasında qeyd etdiyi hallar, həmçinin əhəmiyyətli hallar hesab edilir. Sığorta müqaviləsi bağlandıqdan sonra sığortalının sığortaçıya bilərəkdən yalan məlumatlar verməsi müəyyən edilərsə, sığortaçı müqavilənin etibarsız hesab edilməsini tələb edə bilər.

8.1.3. Sığorta müqaviləsinin bağlanması faktı sığorta qaydaları əlavə edilməklə, sığortalıya verilən sığorta şəhadətnaməsi ilə təsdiq edilir.

8.2. Sığorta müqaviləsinin tərəfləri

8.2.1. Sığortaçı - Bu Qaydalara əsasən sığortaçı **“Xalq Sığorta” ASC-dir.**

8.2.2. Sığortalı - Bu Qaydalara əsasən sığortalı sığorta obyektinə münasibətdə əmlak maraqları olan hər hansı bir fiziki və ya hüquqi şəxs hesab olunur.

8.2.3. Bu Qaydalar daxilində sığortalının hərəkətlərinə onun işçilərinin, rəsmi şəxslərinin, o cümlədən Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə, “Sığorta fəaliyyəti haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa, sığorta müqaviləsinə, vəkalətnaməyə (etibarnaməyə) və ya vəzifə öhdəliklərinə əsasən sığortalı adından çıxış etmək səlahiyyəti olan digər nümayəndələrinin hərəkətləri də aid edilir.

8.3. Sığorta olunan

8.3.1. Sığorta müqaviləsi əsasında əmlak mənafevləri sığortalanan fiziki şəxs (fəaliyyət qabiliyyəti məhdud olan və ya fəaliyyət qabiliyyəti məhkəmə tərəfindən məhdudlaşdırılan, eləcə də fəaliyyət qabiliyyəti olmayan şəxslərdən başqa).

8.4. Faydalanan şəxs

8.4.1. Sığorta müqaviləsi istənilən şəxsi faydalanan şəxs qismində təyin edə bilər.

8.4.2. Faydalanan şəxsin adı sığorta müqaviləsində göstərilməlidir. Əks halda faydalanan şəxs Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinə uyğun olaraq təyin ediləcəkdir.

8.4.3. Sığorta müqaviləsinin faydalanan şəxsin xeyrinə bağlanması Sığortalını müqaviləyə əsasən vəzifə və öhdəliklərindən azad etmir.

8.4.4. Bu Qaydalar və sığorta müqaviləsi ilə sığortalıya aid edilən bütün müddəalar sığortadan faydalanmaq niyyətində olan Faydalanan şəxsə də eyni həcmdə aid edilir.

8.5. Sığorta müqaviləsinə əlavə və dəyişikliklərin edilməsi

8.5.1. Sığorta müqaviləsinin qüvvədə olduğu müddət ərzində sığortalı və sığortaçı, faydalanan şəxsin (əgər varsa) yazılı razılığı ilə müqavilənin müəyyən şərtlərinin dəyişdirilməsi, həmçinin ona müəyyən əlavələr edilməsi barədə razılığa gələ bilirlər.

9. SIĞORTANIN MÜDDƏTİ, TƏMİNATIN BAŞLANMASI VƏ SONA ÇATMASI

9.1. Sığorta müqaviləsi müəyyən müddət üçün bağlanılır və yalnız sığorta müqaviləsinin (şəhadətnamənin) qüvvədə olduğu müddət ərzində baş verən sığorta hadisələrinə təminat verilir. Sığorta müqaviləsində başqa cür nəzərdə tutulmamışdırsa, sığorta haqqının ilk hissəsinin və ya tam ödənilməsi halında, sığorta təminatının müddəti sığorta müqaviləsinin bağlandığı gün saat iyirmi dördədən başlanır və sığorta şəhadətnaməsində başqa hal nəzərdə tutulmamışdırsa, həmin müqavilənin qüvvədə olduğu sonuncu gün saat iyirmi dördə başa çatır.

9.2. Sığorta müqaviləsi üzrə sığorta təminatı aşağıdakı hallarda başa çatmış hesab edilir:

9.2.1. sığorta predmeti artıq mövcud olmadığıda;

9.2.2. qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş hallar istisna olmaqla, sığortalı fiziki şəxs öldükdə və ya sığortalı hüquqi şəxs ləğv olunduqda;

9.2.3. sığorta müqaviləsi üzrə sığortalı olmayan sığorta olunan vəfat etdikdə sığortalının onun başqası ilə əvəz olunması təklifinə sığortaçı etiraz etdikdə;

9.2.4. sığorta hadisəsinin baş verməsi ehtimalı olmadığıda və sığorta riskinin mövcudluğu, səbəbi sığorta hadisəsi olmayan hallara görə başa çatdıqda;

9.2.5. sığortaçı sığortalı qarşısında öz öhdəliklərini tam olaraq yerinə yetirdikdə;

9.2.6. sığortalı sığorta haqqını sığorta müqaviləsində müəyyən edilən qaydada ödəmədikdə;

9.2.7. sığorta marağı artıq mövcud olmadığıda;

9.2.8. sığortalı və ya sığortaçı sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verilməsi tələbi ilə çıxış etdikdə.

10. RİSKİN ARTMASI

10.1. Sığorta riskinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir edə bilən risklər barədə sorğu forması sığorta müqaviləsi bağlandığı zaman sığortaçı tərəfindən sığortalıya təqdim olunur. Sığortalı bu sığorta müqaviləsi bağlandıqdan sonra meydana çıxan bütün dəyişikliklər barədə sığortaçıya və ya sığortaçının adından çıxış edən sığorta vasitəçisinə məlumat verməlidir.

10.2. Sığortaçı sığorta riskinin artmasına təsir edən hallar barədə məlumatı əldə etdikdən sonra aşağıda göstərilən hərəkətləri etmək hüququna malikdir:

10.2.1. sığorta müqaviləsinin şərtlərini və müddəalarını dəyişmək;

10.2.2. əlavə sığorta haqqının ödənilməsinə tələb etmək və ya belə dəyişikliklərin baş verdiyi tarixdən sığorta müqaviləsinə xitam vermək.

11. SIĞORTA HADİSƏSİ ZAMANI EDİLƏCƏK HƏRƏKƏTLƏR

11.1. Sığorta hadisəsinin baş verməsi barədə sığortalı və ya sığorta olunan şəxs hadisədən xəbər tutduqdan dərhal sonra və ya mümkün olan ən qısa müddət ərzində sığortaçıya və ya onun nümayəndəsinə, eyni zamanda, həmin hadisə barədə məlumatlandırılmalı olan səlahiyyətli dövlət orqanlarına hər hansı vasitə ilə xəbər verməlidir.

11.2. Sığorta hadisəsinin baş verməsi barədə sığortaçıya məlumat vermiş sığortalı və ya sığorta olunan şəxs, həmçinin faydalanan şəxs səlahiyyətli dövlət orqanlarına həmin hadisə barədə xəbər verməmişdirsə, sığortaçı qeyd olunan orqanları bu hadisə barədə dərhal məlumatlandırmalıdır.

11.3. Sığorta hadisəsi zamanı sığortalı mümkün zərərin qarşısını almaq və miqdarını azaltmaq üçün, bütün ağlabatan və mümkün tədbirləri görməli, o cümlədən səhiyyə müəssisəsinə dərhal tibbi yardım üçün müraciət etməli və tibb müəssisəsinin və müalicə edən həkimin bütün göstərişlərinə əməl etməlidir.

11.4. Belə tədbirlər həyata keçirilərkən, sığortalı sığortaçıdan aldığı təlimatları yerinə yetirməlidir.

11.5. Sığortaçı sığorta hadisəsi və onun nəticələri ilə əlaqədar, sığortalının bütün hərəkətlərinə nəzarət etmək və sığorta ödənişinin həyata keçirilməsinə təsir edə bilən bütün məsələlər haqqında qərar qəbul etmək imkanına malik olmalıdır.

11.6. Sığortalı sığorta hadisəsinə aid bütün sənədləri və məlumatı sığortaçıya təqdim etmək, həmçinin hadisənin digər iştirakçılarının və sığorta hadisəsi ilə bağlı məsələlərə baxan səlahiyyətli orqanlarının bütün hərəkətləri barədə təxirə salınmadan məlumat vermək öhdəliyi daşıyır.

11.7. Sığortalı sığortaçının ilkin razılığı olmadan, onun məsuliyyətinin tanınmasına yönəlmiş hər hansı bir hərəkət etməyə, saziş imzalamağa və ya vəd verməyə haqlı deyildir.

11.8. Sığorta hadisəsi ilə bağlı bütün rəsmi və qeyri-rəsmi təhqiqatlarda, sığortaçı öz hesabına sığortalının maraqlarını təmsil və müdafiə etməyə haqlıdır.

11.9. Sığorta hadisəsi hesab edilə bilən, araşdırılması və ya qeydə alınması tələb olunan hadisələr barədə səlahiyyətli dövlət orqanlarına belə hadisələrin baş verməsi faktını və (və ya) səbəbini, habelə nəticələrini təsdiq edən sənədin alınması üçün yazılı sorğu vermək sığortaçının və ya onun nümayəndəsinin vəzifəsidir.

11.10. Sığorta hadisəsi faktının və şəraitinin, eyni zamanda zərərin miqdarının sübut edilməsi üçün, sığortalı malik olduğu və həmçinin qanunvericiliyə və adi təcrübəyə müvafiq olaraq, əldə etməli bütün sənədləri sığortaçıya təqdim etməyə borcludur.

12. SİĞORTA HAQQI

12.1. Sığorta haqqı sığorta şəhadətnaməsində göstərilən müddətdə və qaydada sığortalı tərəfindən sığorta üçün ödənilən haqdır. Onun miqdarı sığorta tariflərinə əsasən hesablanır.

12.2. Sığorta haqqının ödənilməsi günü, onun sığortaçının bank hesabına daxil olduğu gün hesab olunur.

12.3. Sığorta haqqının bütövlükdə və ya hissələrlə ödənilməsi razılaşdırıla bilər. Sığorta haqqı bütövlükdə (sığorta haqqının ilk hissəsi) sığorta şəhadətnaməsi təqdim olunan zaman, (qalan hissələri isə sığorta şəhadətnaməsində göstərilən tarixlərə qədər) ödənilməlidir.

12.4. Sığorta haqqı (onun birinci hissəsi) sığorta şəhadətnaməsi təqdim olunan zaman ödənilməzsə, sığortaçı sığorta ilə əlaqədar, heç bir məsuliyyət daşımır və bu şərt sığorta şəhadətnaməsində yazılmalıdır.

12.5. Sığorta haqqının hissələrlə ödənilməsi razılaşdırıldığı halda, sığorta hadisəsi baş verdikdə, sığorta ödənişinin ödənilməsi zamanı, sığortaçı sığorta ödənişi məbləğindən sığortalının ona ödəməli olduğu, vaxtı çatmış və ya gecikdirilmiş sığorta haqqı məbləğini tutmaq hüququna malikdir.

12.6. Sığorta haqqının hissələrlə ödənilməsi razılaşdırıldığı halda, hissələrdən hər hansı biri şəhadətnamədə göstərilən vaxta ödənilməzsə, sığortaçı onun ödənilməsi üçün, yazılı surətdə 15 (on beş) günədək müddət müəyyən edə bilər. Hər bir halda sığorta haqqı və ya onun razılaşdırılmış ilk hissəsi sığorta müqaviləsi bağlandığı gündən 1 aydan gec olmayaraq ödənilməlidir. Müəyyən olunmuş gün ərzində sığorta haqqı ödənilməzsə sığorta şəhadətnaməsi etibarsız hesab olunacaq.

13. SİĞORTA MƏBLƏĞİ

13.1. Sığortaçı ilə sığortalı arasında razılaşdırılaraq sığorta müqaviləsi ilə müəyyənləşdirilir və sığortalanmış risklər üzrə sığortaçının öhdəliyinin son həddidir.

14. SİĞORTA ÖDƏNİŞİ

14.1. Sığortaçı sığorta müqaviləsi ilə təminat verilmiş hadisələr baş verdikdə, sığorta ödənişini sığortalının ərizəsinə (sığorta tələbinə), hadisə ilə əlaqədar və bu maddənin 13.2-ci bəndinə əsasən sığortaçının tələb etdiyi sənədlərə və sığortaçının nümayəndəsinin tərtib etdiyi sığorta aktına əsasən ödəyir.

14.2. Sığorta ödənişinin verilməsi üçün sığortaçı tərəfindən tələb olunan sənədlər aşağıdakılardır:

- sığorta hadisəsi ilə əlaqədar müvafiq səlahiyyətli orqanlardan sığortaçının sorğusu əsasında alınan sənədlər;

- sığorta olunan şəxs vəfat etdikdə ölüm haqqında şəhadətnamənin surəti, tibbi ekspertizanın rəyinin surəti (mövcud olduğu halda);
- sığorta olunan şəxs ümumi əmək qabiliyyətini itirdikdə əmək qabiliyyətinin itirilməsi ilə əlaqədar tibbi-sosial ekspert komissiyasının rəyi (arayışı) və ya əmək qabiliyyətinin itirilməsi vəərəqəsi;
- fərdi qəza nəticəsində tibb müəssisələrinin göstərdiyi təcili tibbi xidmətlərlə əlaqədar yaranan xərclərin miqdarını təsdiqləyən sənədlər.

Sığortaçı (və ya təyin edilmiş müstəqil ekspert, yaxud sığorta sahəsində yardımçı fəaliyyət göstərən şəxs) sığorta hadisəsinin baş verməsi faktını təsdiq edən və (və ya) sığorta ödənişinin həcmi üçün müəyyənləşdirilməsi üçün lazım olan sənədləri və məlumatları sığortalıdan tələb etmək hüququna malikdir.

14.3. Bu maddənin 14.2. bəndində nəzərdə tutulan sənədlərdən sonuncusunun sığortaçıya daxil olduğu tarixdən 7 iş günündən gec olmayaraq, sığortaçı sığorta ödənişini verməli, yaxud sığortalıya, sığorta olunana və ya faydalanan şəxsə sığorta ödənişinin verilməsindən imtina haqqında yazılı şəkildə əsaslandırılmış bildiriş təqdim etməlidir.

15. SIĞORTA ÖDƏNİŞİNİN VERİLMƏSİNDƏN İMTİNANIN ƏSASLARI

15.1. Sığortaçı sığorta ödənişinin verilməsindən aşağıdakı hallarda imtina edir:

15.1.1. bu qaydaların 11.1.-ci bəndinin tələblərinə əməl edilməməsi nəticəsində sığortaçının hadisənin sığorta hadisəsi olub-olmamasını müəyyənləşdirmək imkanından məhrum olması;

15.1.2. Azərbaycan Respublikasının Qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş məsuliyyəti istisna edən hallardan başqa, sığortalının, müvafiq hallarda zərərçəkənin müvafiq hadisənin baş verməsinə yönələn qəsdən etdiyi hərəkəti və ya hərəkətsizliyi, habelə hadisə ilə birbaşa səbəb əlaqəsində olan qəsdən cinayət törətməsi;

15.1.3. müqavilə ilə hərbi risklərin sığortalanması nəzərdə tutulmadıqda hadisənin baş verməsinin hərbi əməliyyatlar və ya hərbi xarakterli tədbirlər hesab edilən halların nəticəsi olması;

15.1.4. sığortalının sığortalanmış əmlaka dəyən zərərin qarşısını almaq və ya həcmi azaltmaq üçün lazımi və mümkün tədbirləri görmək iqtidarında olduğu halda, həmin tədbirləri qəsdən görməməsi; bu zaman sığorta ödənişindən o həcmdə imtina edilə bilər ki, sığortalı mümkün tədbirləri görmüş olsaydı, zərərin miqdarı həmin həcmdə azalmış olardı;

15.1.5. zərər dəymiş əmlakın sığortaçıya təqdim edilməsi ilə bağlı bu qaydaların 11.1.-ci bəndinə riayət edilməməsinin, sığortaçının zərərin həcmi müəyyənləşdirmək imkanından tam və ya qismən məhrum etməsi;

15.1.6. sığorta predmeti, həmçinin sığorta olunan şəxs və (və ya) sığorta hadisəsi barəsində sığortalının sığortaçıya qəsdən yanlış məlumat verməsi nəticəsində sığortaçının sığorta riskini qiymətləndirmək, həmçinin sığorta hadisəsinin səbəblərini və (və ya) dəyən zərərin həcmi müəyyənləşdirmək imkanından tam və ya qismən məhrum olması;

15.1.7. əmlakın sığortası üzrə sığortalı, sığorta olunan və ya faydalanan şəxsin zərərin əvəzini tam olaraq, zərər dəyməsində təqsirli olan şəxsdən alması; zərərçəkən zərərin əvəzini qismən ödəmiş olduqda sığorta ödənişindən ödənilmiş məbləğ həcmində imtina edilir.

15.1.8. baş vermiş hadisənin sığorta qanunvericiliyinə və ya sığorta müqaviləsinə görə sığorta hadisəsi hesab edilməməsi;

15.1.9. sığorta haqqının növbəti hər hansı bir hissəsinin müqavilədə nəzərdə tutulmuş ödənilməsi müddəti başa çatdıqdan 15 gün sonra, Mülki Məcəllənin 903.5-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş halda isə sığortaçının müəyyən etdiyi müddətin başa çatmasından 3 (üç) gün sonra sığorta hadisəsinin baş verməsi halında sığorta haqqının müvafiq hissəsi ödənilməmiş olduqda;

15.2. Bu qaydaların 8.1.2.-ci bəndində nəzərdə tutulmuş məlumatların yanlışlığı sığorta müqaviləsi bağlanarkən sığortaçıya məlum olduqda və ya sığortalı yanlış məlumatların verilməsində təqsirli olmadıqda, habelə tələb olunan məlumata sığortalının cavab verməməsinə baxmayaraq sığorta müqaviləsi bağlanmış olduğu halda sığortaçı sığorta ödənişinin verilməsindən imtina üçün yanlış məlumatın verilməsi və ya tələb olunan məlumatın verilməməsi faktına əsaslanma bilməz.

16. TƏRƏFLƏRİN HÜQUQ VƏ ÖHDƏLİKLƏRİ

16.1. Sığortalının aşağıdakı hüquqları var:

16.1.1. sığorta hadisəsi baş verdikdə sığorta ödənişi almaq;

16.1.2. sığorta müqaviləsini hər hansı başqa şəxsin (hüquqi və ya fiziki) – faydalanan şəxsin xeyrinə bağlamaq;

16.1.3. sığorta müqaviləsinə əlavə və dəyişiklik etmək;

16.1.4. sığorta müqaviləsinə xitam vermək;

16.1.5. itirilmiş şəhadətnamənin yerinə dublikatını almaq.

16.1.6. mövcud qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş digər hüquqla.

16.2. Sığortalının aşağıdakı vəzifələri var:

16.2.1. sığorta hadisəsi baş verdikdə, bu barədə Qaydaların 11.1-ci maddəsində müəyyən edilmiş müddətdə sığortaçıyı xəbərdar etməli;

16.2.2. ziyanın qarşısının alınması və azaldılması üçün bütün zəruri tədbirlər görməli, sığorta haqqını vaxtında ödəməli;

16.2.3. sığorta riskinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir edə bilən risklər barədə sorğu forması sığorta müqaviləsi bağlandığı zaman sığortaçı tərəfindən sığortalıya təqdim olunur. Sığortalı öz növbəsində sorğu formasındakı sualları dürüst və düzgün şəkildə cavablandırmalı və sığorta müqaviləsi qüvvədə olan müddətdə riskin dərəcəsi dəyişilərsə bu barədə sığortaçıya məlumat verməlidir.

16.2.4. Sığorta müqaviləsində sığorta olunanın başqa vəzifələri də nəzərdə tutula bilər.

16.2.5. Mövcud qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş digər vəzifələr.

16.3. Sığortaçının aşağıdakı hüquqları var:

16.3.1. sığortalının bildirdiyi məlumatların düzgünlüyünü yoxlamaq;

16.3.2. sığorta riskinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir edə bilən risklər barədə sorğu forması sığorta müqaviləsi bağlandığı zaman sığortaçı tərəfindən sığortalıya təqdim olunur. Sığortalanmış riskin dərəcəsi artdıqda, sığortalıya sığorta müqaviləsinin şərtlərinin dəyişdirilməsini, o cümlədən, sığorta riskinin artması nisbətində əlavə sığorta haqqının ödənilməsini təklif etmək və ya sığortalını xəbərdar etdikdən sonra sığorta müqaviləsinə xitam vermək;

16.3.3. sığortaçı (və ya təyin edilmiş müstəqil ekspert, yaxud sığorta sahəsində yardımçı fəaliyyət göstərən şəxs) sığorta hadisəsinin baş verməsi faktını təsdiq edən və (və ya) sığorta ödənişinin həcmi müəyyənləşdirilməsi üçün lazım olan sənədləri və məlumatları sığortalıdan tələb etmək;

16.3.4. sığortalı sığorta müqaviləsi üzrə öz öhdəliklərini icra etmədikdə, saxta sənədlər təqdim etdikdə və ya zərərin artırılması və ya sığorta ödənişinin əsassız şəkildə artırılması məqsədilə qəsdən hərəkətlər etdikdə, sığorta ödənişinin verilməsindən tam və ya qismən imtina etmək;

16.3.5. mövcud qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş digər hüquqlar.

16.4. Sığortaçının aşağıdakı vəzifələri var:

16.4.1. sığortalını sığorta qaydaları ilə tanış etməli;

16.4.2. sığorta hadisəsi baş verdikdə bütün zəruri sənədləri aldıqdan sonra sığorta ödənişini bu Qaydaların 14.3-cü maddəsində müəyyən edilmiş müddətdə verməli;

16.4.3. qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş hallardan başqa, sığortalı şəxsin əmlak vəziyyəti, o cümlədən kommersiya sirri olan məlumatları yaymamaq;

16.4.4. sığorta hadisəsi hesab edilə bilən, qanunvericiliyə uyğun olaraq araşdırılması və ya qeydə alınması tələb olunan hadisələr barədə səlahiyyətli dövlət orqanlarına belə hadisələrin baş verməsi faktını və (və ya) səbəbini, habelə nəticələrini təsdiq edən sənədin alınması üçün yazılı sorğu vermək;

16.4.5. mövcud qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş digər vəzifələr.

16.5. Sığorta hadisəsi baş verdikdə sığortalının öhdəlikləri:

16.5.1. sığorta hadisəsinin baş verməsi barədə sığortalı, yaxud faydalanan şəxs hadisədən xəbər tutduqdan dərhal sonra və ya mümkün olan ən qısa müddət ərzində sığortaçıya və ya onun nümayəndəsinə, eyni zamanda, qanunvericiliyə uyğun olaraq, həmin hadisə barədə məlumatlandırılmalı olan səlahiyyətli dövlət orqanlarına hər hansı vasitə ilə xəbər verməlidir;

16.5.2. zərərin qarşısının alınması və ya təsirinin azaldılması üçün bütün mümkün tədbirləri görməli və belə tədbirlərin görülməsi zamanı sığortaçıdan aldığı bütün təlimatlara əməl etməlidir;

16.5.2. sığortaçının və ya onun nümayəndələrinin vurulmuş zərərin səbəb və həcmnin müəyyən edilməsində, zərərin təsirinin azaldılması tədbirlərində iştirakını təmin etməlidir;

16.5.3. sığortaçının tələbi ilə zərərin həcmi və səbəblərini müəyyənləşdirmək üçün zəruri bütün məlumat və sənədləri sığortaçıya təqdim etməlidir.

16.5.4. Sığortalı tərəfindən yuxarıda göstərilmiş hər hansı öhdəliyin icra olunmaması sığorta müqaviləsinin əhəmiyyətli şəkildə pozulması hesab edilir və sığortaçının sığorta ödənişini vermək öhdəliyindən azad edir.

17. SİĞORTA MÜQAVİLƏSİNƏ XİTAM VERİLMƏSİ

17.1. Sığorta müqaviləsinə aşağıdakı hallarda xitam verilir:

17.1.1. müqavilənin qüvvədə olduğu müddət qurtarıqda;

17.1.2. sığortaçı sığorta olunan qarşısında öz öhdəliklərini tamamilə yerinə yetirdikdə;

17.1.3. sığorta olunan sığorta haqqını müqavilədə müəyyən edilən müddətdə ödəmədikdə;

17.1.4. Sığorta haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanununun 22-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş hallar istisna olmaqla, hüquqi şəxs ləğv edildikdə və ya fiziki şəxs vəfat etdikdə;

17.1.5. Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik aktlarında müəyyənləşdirilmiş qaydada sığortaçı ləğv edildikdə;

17.1.6. məhkəmə sığorta müqaviləsinin etibarsız olduğu barədə qərar qəbul etdikdə;

17.1.7. Azərbaycan Respublikasının qanunlarında nəzərdə tutulan başqa hallarda.

17.2. Sığorta müqaviləsində nəzərdə tutulmuş hallarda, habelə tərəflərin razılaşmasına əsasən müqaviləyə sığorta olunanın və ya sığortaçının tələbi ilə vaxtından əvvəl xitam verilə bilər. Bu barədə tərəflər bir-birini azı 30 gün əvvəl xəbərdar etməlidirlər.

17.3. Sığorta müqaviləsinə sığorta olunanın tələbi ilə vaxtından əvvəl xitam verildikdə sığortaçı çəkilmiş xərclər çıxılmaqla müqavilənin qurtarmamış müddəti üçün sığorta haqlarını ona qaytarır; əgər bu tələb sığortaçının sığorta qaydalarını pozması ilə bağlıdırsa o, sığorta haqlarını sığorta olunana bütünlüklə qaytarır.

Sığorta müqaviləsinə sığortaçının tələbi ilə vaxtından əvvəl xitam verildikdə o, sığorta olunanın sığorta haqlarını bütünlüklə qaytarır; əgər bu tələb sığorta olunanın sığorta qaydalarını yerinə yetirməməsi ilə bağlıdırsa o, çəkilmiş xərclər çıxılmaqla müqavilənin qurtarmamış müddəti üçün sığorta haqlarını qaytarır.

18. SİĞORTA MÜQAVİLƏSİNƏ VAXTINDAN ƏVVƏL XİTAM VERİLMƏSİ

18.1. Sığorta müqaviləsinə aşağıdakı hallarda vaxtından əvvəl xitam verilir:

18.1.1. sığorta predmeti artıq mövcud olmadıqda;

18.1.2. aşağıdakı hallar istisna olmaqla, sığortalı fiziki şəxs öldükdə və ya sığortalı hüquqi şəxs ləğv olunduqda:

18.1.2.1. əmlak sığortası müqaviləsinə bağlamış sığortalı sığorta müqaviləsi bağlayarkən sığortalanmış əmlakı qəbul edəcək hər hansı şəxsi təyin etmiş olduğu, habelə sığorta hadisəsi baş verəndə sığortaçının razılığı ilə onu dəyişdirmiş olduğu hallarda sığortalı fiziki şəxs vəfat edərsə, onun həmin müqavilə üzrə hüquq və vəzifələri vərsəlik qaydasında sığortalanmış əmlakı qəbul edən şəxsə keçir;

18.1.2.2. sığorta müqaviləsində başqa şərtlər müəyyən edilməmişdirsə, sığortalının hüquq və vəzifələri sığorta predmeti olan miras əmlakın yeni mülkiyyətçisinə, sahibinə və ya istifadəçisinə həm onun özünün, həm də sığortaçının müqavilədə rəsmiləşdirilən razılığı ilə keçir;

18.1.2.3. başqa şəxsin xeyrinə həyat sığortası müqaviləsi bağlamış sığortalı vəfat etdikdə onun hüquq və vəzifələri xeyrinə sığorta müqaviləsi bağlanmış şəxsə təqdim edildikdən sonra ona özünün yazılı razılığı ilə keçir. Sığortalı olan hüquqi şəxs sığorta müqaviləsinin qüvvədə olduğu dövrdə yenidən təşkil edildikdə onun həmin müqavilə üzrə hüquq və vəzifələri müvafiq hüquq varisinə keçir.

18.1.3. Sığorta müqaviləsi üzrə sığortalı olmayan sığorta olunan vəfat etdikdə sığortalının onun başqası ilə əvəz olunması təklifinə sığortaçı etiraz etdikdə;

18.1.4. sığorta müqaviləsində digər hal nəzərdə tutulmamışdırsa, sığortalanmış əmlak özgəninkiləşdirilərkən sığortaçı sığortalının hüquq və vəzifələrinin əmlakın yeni mülkiyyətçisinə, sahibinə və ya istifadəçisinə keçməsinə etiraz etdikdə; əmlak özgəninkiləşdirilərkən sığortaçı sığortalının hüquq və vəzifələrinin əmlakın yeni mülkiyyətçisinə, sahibinə və ya istifadəçisinə keçməsinə etiraz etmədikdə, əlavə sığorta haqqı ödənilmədən sığorta müqaviləsi üzrə sığortalı dəyişdirilir;

18.1.5. sığorta hadisəsinin baş verməsi ehtimalı olmadıqda və sığorta riskinin mövcudluğu, səbəbi sığorta hadisəsi olmayan hallara görə başa çatdıqda;

18.1.6. sığortaçı sığortalı qarşısında öz öhdəliklərini tam olaraq yerinə yetirdikdə;

18.1.7. sığortalı sığorta haqqını sığorta müqaviləsində müəyyən edilən qaydada ödəmədikdə;

18.1.8. sığorta marağı artıq mövcud olmadıqda;

18.1.9. sığortalı və ya sığortaçı sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verilməsi tələbi ilə çıxış etdikdə.

18.2. Sığorta müqaviləsinin qüvvədə olduğu dövrdə sığortalı məhkəmənin qərarı ilə fəaliyyət qabiliyyəti olmayan hesab edilmişdirsə, yaxud onun fəaliyyət qabiliyyəti məhkəmənin qərarı ilə məhdudlaşdırılmışdırsa, mülki məsuliyyət sığortası üzrə müqavilə məhkəmənin müvafiq qərarının qüvvəyə mindiyi andan xitam verilmiş hesab edilir, digər hallarda isə belə sığortalının hüquq və vəzifələrini onun qəyyumu və ya himayəçisi həyata keçirir.

19. SİĞORTA MÜQAVİLƏSİNƏ VAXTINDAN ƏVVƏL XİTAM VERİLMƏNİN NƏTİCƏLƏRİ

19.1. Sığorta müqaviləsinə (qrup halında sığorta zamanı həm də müqaviləyə hər hansı bir sığorta predmetinə münasibətdə) sığortalının tələbi ilə vaxtından əvvəl xitam verildikdə, sığortaçı həmin müqavilə üzrə (qrup halında sığorta zamanı isə müqavilənin hər hansı sığorta predmeti ilə bağlı sığorta haqqına mütənasib olan) sığorta haqqının qaytarılan hissəsindən işlərin aparılması xərclərinin müqavilənin qurtarmamış müddətinə mütənasib hissəsini çıxmaqla həmin müddət üçün sığorta haqlarını ona qaytarır. Sığortalının sığorta müqaviləsinə xitam verilməsi ilə bağlı tələbi sığortaçının sığorta müqaviləsi üzrə vəzifələrini yerinə yetirməməsi ilə bağlıdırsa, sığortaçı sığorta haqlarını (qrup halında sığorta zamanı həm də müqavilənin hər hansı bir sığorta predmeti üzrə ödənilmiş sığorta haqlarını) bütünlüklə sığortalıya qaytarır.

19.2. Sığorta müqaviləsinə (qrup halında sığorta zamanı, həm də müqaviləyə hər hansı bir sığorta predmetinə münasibətdə) sığortaçının tələbi ilə vaxtından əvvəl xitam verildikdə o, sığorta haqlarını (qrup halında sığorta zamanı, həm də müqavilənin hər hansı bir sığorta predmeti üzrə ödənilmiş sığorta haqlarını) bütünlüklə sığortalıya qaytarır; əgər bu tələb sığortalının sığorta müqaviləsi üzrə vəzifələrini yerinə yetirməməsi ilə bağlıdırsa, sığortaçı həmin müqavilə üzrə işlərin aparılması xərcləri çıxılmaqla müqavilənin qurtarmamış müddəti üçün sığorta haqlarını (qrup halında sığorta zamanı, həm də müqavilənin hər hansı bir sığorta predmeti üzrə ödənilmiş sığorta haqlarını) qaytarır. Bu halda sığortaçı sığorta müqaviləsi üzrə (qrup halında sığorta zamanı isə müqavilənin hər hansı sığorta predmeti ilə bağlı sığorta haqqına mütənasib olan) sığorta haqqının qaytarılan hissəsindən işlərin aparılması xərclərinin müqavilənin qurtarmamış müddətinə mütənasib hissəsini çıxı bilər.

19.3. Sığorta müqaviləsinə (qrup halında sığorta zamanı, həm də müqaviləyə hər hansı bir sığorta predmetinə münasibətdə) vaxtından əvvəl xitam verildiyi halda, əgər xitam verilmə anınadək sığortaçı tərəfindən sığortalıya ödənilmiş sığorta haqqına (qrup halında sığorta zamanı, həm də müqavilənin hər hansı bir sığorta predmeti üzrə ödənilmiş sığorta haqlarına) bərabər və ya ondan çox miqdarda sığorta ödənişi verilmişdirsə, sığorta haqqı (qrup halında sığorta zamanı, həm də müqavilənin hər hansı bir sığorta predmeti üzrə ödənilmiş sığorta haqları) sığortalıya qaytarılır.

19.4. Sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verildiyi halda, əgər xitam verilmə anınadək ödənilmiş sığorta haqqından (qrup halında sığorta zamanı, həm də müqavilənin hər hansı bir sığorta predmeti üzrə ödənilmiş sığorta haqlarından) az miqdarda sığorta ödənişi verilmişdirsə, həmin sığorta haqqı məbləği ilə sığorta ödənişi məbləği arasındakı fərq miqdarında sığorta haqqının sığortalıya qaytarılması müvafiq olaraq bu maddənin 19.1-ci və 19.2-ci bəndlərində nəzərdə tutulmuş qaydada həyata keçirilir.

19.5. Sığorta müqaviləsi məhkəmə qərarı əsasında xitam verilmiş hesab edildikdə sığortaçı həmin müqavilə üzrə işlərin aparılması xərclərini çıxmaqla müqavilənin (qrup halında sığorta zamanı həm də

müqavilənin hər hansı bir sığorta predmetinə münasibətdə) qurtarmamış müddəti üçün sığorta haqlarını, bu maddənin 18.3-cü və 81.4-cü maddələrinin tələbləri nəzərə alınmaqla, sığortalının qanuni nümayəndəsinə qaytarır.

20. TƏRƏFLƏRİN MƏSULİYYƏTİ

20.1. Bu Qaydaların şərtlərinin yerinə yetirilməməsinə ya ya lazımı qaydada yerinə yetirilməməsinə görə tərəflər qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada məsuliyyət daşıyırlar.

21. MÜBAHİSƏLƏRİN HƏLLİ QAYDASI

21.1. Bu Qaydalara əsasən bütün mübahisələr ilkin olaraq danışıqlar yolu ilə pretenziya qaydasında, tərəflər arasında razılığa gəlinmədiyi təqdirdə isə Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə müvafiq olaraq məhkəmələr vasitəsilə həll edilir.

“Xalq Sığorta” Açıq Səhmdar Cəmiyyəti

Fərdi qəza sığortası üzrə tarif dərəcələrinin əsaslandırılması

Tarif dərəcələri əsaslandırılarkən əvvəlcə netto-dərəcələr hesablanır. Netto-dərəcələrin hesablanmasında aşağıdakı məlumatlardan istifadə edilir:

1. Sığorta hadisəsinin baş verməsi ehtimalı (q) - 0,02;
2. Bir sığorta müqaviləsi üzrə orta sığorta məbləği (S_o) – 20 000 AZN;
3. Bir sığorta hadisəsi üzrə orta sığorta ödənişi ($S_ö$) - 3 000 AZN;
4. Bağlanılacaq sığorta müqavilələrinin sayı(n) - 7000

T_n , $T_ö$ və T_r ilə müvafiq olaraq netto-dərəcəni, onun əsas hissəsini və risk üstəliyini işarə edək. Netto-dərəcənin əsas hissəsi 100 manat sığorta məbləğinə uyğun olaraq aşağıdakı düsturla hesablanır:

$$T_ö = 100qS_ö/S_o = 100 \cdot 0,02 \cdot 3000 / 20000 = 0,3 \text{ AZN}$$

Risk üstəliyini hesablamaq üçün təminat ehtimalını 0,98 götürək. Bu halda həmin ehtimala uyğun əmsal $a=2$ olur. Risk üstəliyi aşağıdakı düsturla hesablanır:

$$T_r = 1,2T_ö \cdot a \cdot ((1-q)/(nq))^{1/2} = 1,2 \cdot 0,3 \cdot 2 \cdot ((1-0,02)/(7000 \cdot 0,02))^{1/2} = 0,06 \text{ AZN}$$

$$T_n = T_ö + T_r = 0,3 + 0,06 = 0,36 \text{ AZN.}$$

Tarif dərəcəsinin strukturu: netto-dərəcə - 70%, yüklənmə - 30%. O cümlədən, işlərin aparılması xərcləri - 28%, tarif mənfəəti - 2%.

Brutto-dərəcəni T_b ilə işarə edək. Onda brutto-dərəcənin hesablanması düsturuna əsasən

$$T_b = T_n / (1-f) = 0,36 / (1-0,3) = 0,51 \text{ AZN.}$$

Sığorta olunanın istehsal və ya qeyri-istehsal sahəsində çalışmasından, yerinə yetirdiyi işin təhlükəlilik dərəcəsindən və s. amillərdən asılı olaraq baza tarif dərəcəsinə azaldıcı və artırıcı əmsallar tətbiq edilir. Ona görə də, yekun tarif dərəcəsi 0,1% - 2,6% aralığında dəyişir.